

[Svend Haugaard.]

slåede metoder, og vi mener derfor ikke, at forslaget er egnet som grundlag for den ny landbrugsordning, som nu er på vej. Vi kan tilslutte os landbrugsministerens udtalelse om, at der her er en række undersøgelser, som må gøres færdige, før man kan tage den endelige stilling til spørgsmålet. Det, vi kan sige i dag, er, at dette forslag i hvert tilfælde ikke er egnet som grundlag.

Hanne Reintoft: Som jeg har sagt før, er SF's forslag til en landbrugsreform faktisk en principiel hyldelse til kapitalens overtagelse af det danske landbrug. Forslaget indebærer, at det bliver muligt for kapitalister via aktieselskaber og udstedelse af præferencaktier at genoprette næsten middelalderlige tilstande med godser og stamhuse og proprietærgårde og herregårde. Det bliver næsten muligt at genoprette bøndernes hoveri-, tiende- og fæsteordninger, og man skulle tro, at stavnsbåndets løsning var glemt. Aktieselskaberne kan frit købe den danske landbrugsjord og diktere antallet af hoveridage. Det er ironiske påstande, men jeg skal begrunde dem.

Forslaget går ud på storlandbrug for enhver pris. Der skal være en faguddannet bestyrer på hvert storlandbrug og dermed skabes større sikkerhed for aktionærernes investeringer i landbruget. I gamle dage sagde forvalteren: jeg slår bonden, bonden slår hesten, hesten trækker ploven, og uden prygl ville det hele gå i stå. Efter SF-forslaget vil det blive sådan i fremtiden, at bestyreren for aktieselskabet vil sige: jeg giver landmanden arbejde, landmanden kører traktoren, traktoren trækker ploven, og uden profit til aktionærerne vil det hele gå i stå.

Jordlovene af 1919, bopælspligten og beskyttelsen mod udenlandsk opkøb af det danske landbrug er strøget. I stedet for at sprede jorden ud i småaktier over hele verden uden mindste kendskab til aktiernes ejere burde vi samle jorden og bevare jordens brugsret på de hænder, der vil dyrke den. I dag ved vi i det mindste, hvem der ejer jorden. Efter forslaget vil ejerne blive ganske anonyme aktionærer og måske slet ikke danske aktionærer.

I 1968 deltog 85 landmænd ud af 111 leverandører i Vrensted mejerikreds i en fri-

villig, selvforanstaltet jordfordeling. Så stort er behovet for jordfordeling i Nordjylland, og det viser sammen med de statistiske oplysninger om, at hver tredje landbrugsejendom sælges til bylandmænd, og at 13 pct. af landmændene er deltidslandmænd, at den danske jordfordeling faktisk er sat over styr.

Det problem at have to marker med stor afstand imellem er det samme problem, som deltidslandmanden har. Begge har to arbejdspladser, og det er ingen menneskelig tilværelse. Det at være selvstændig landmand uden fremmed hjælp er heller ingen menneskelig tilværelse. De sociale problemer på familiebrugene er blevet meget store, fordi de færreste enkeltpersoner kan magte landbrugets arbejdskrav alle ugens 7 dage, og alle disse fraser om, at det morer kone og børn at deltage i landbruget ugen igennem, synes jeg man skulle holde for sig selv, når man ved, hvordan nogle af disse landarbejderes og smålandmænds børn faktisk har det.

Det, der er behov for i landbruget, er ikke anonyme kapitalister, men en videreudvikling af andelsbevægelsen. Men den landsomfattende sammenslutning af den kooperative grovvarerhandel, af maskinindkøbsforeninger, som SF foreslår, er jo faktisk gennemført og hedder Dansk Landbrugs Grovvarereselskab. Landbruget kan nemlig udmærket klare sine problemer, hvis blot lovgiverne kunne holde spekulanter, aktieselskaber og andre fremmedelementer uden for deres virkeområde, og det gør man ikke her.

Generationsskiftet i landbruget er det største problem overhovedet. To landbrugs-skoleforstandere, Helge Drewsen og O. Højstrup Jensen, har gjort sig til talsmænd for henholdsvis andelsselskabet Dansk Landbrug og statens overtagelse af jorden. Husmandsforeningernes formand, Peter Jørgensen, udtalte til Andelsbladet i juni 1968, at han foretrak staten som ejer af jorden fremfor aktieselskaber og forsikringsselskaber. Og det kunne måske interessere hr. Niels Ravn at vide, at statsminister Baunsgaard så sent som i går skrev i Husmandshjemmet, jeg citerer:

„Jeg er rent faktisk overbevist om, at selv om det offentlige skulle være den formelle ejer af jorden, så ville brugeren være lige lykkelig, når den reelle ejen-